9.5.2022

VM/BUDJETTIOSASTO
Neuvotteleva virkamies Vesa Kulmala

Valtiovarainvaliokunnalle

Kuuleminen 10.05.2022 koskien valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle (U 33/2022 vp) sirusäädös Euroopalle paketista

Ohessa toimitetaan valtiovarainministeriön näkökulmasta keskeisiä rahoitukseen ja taloudellisiin vaikutuksiin liittyviä huomioita valtioneuvoston U-kirjelmään sirusäädös Euroopalle paketista.

Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio antoi 8.2.2022 ehdotuksensa Sirusäädös Euroopalle -paketista, joka koostuu neljästä osasta: komission tiedonanto, asetusehdotus sirusäädökseksi, asetusehdotus siruyhteisyrityksestä ja komission suositus välineistöstä puolijohdepulan korjaamiseksi.

Sirusäädös Euroopalle -paketilla on kaksi keskeistä tavoitetta: vahvistaa eurooppalaista resilienssiä puolijohteiden toimitusketjun häiriötilanteissa ja lisätä eurooppalaista kapasiteettia puolijohdealan tutkimus- kehitys –ja innovaatio- sekä tuotantotoiminnassa. Tarkoituksena on edistää mikrosirujen tuotantotoimintaa EU:ssa.

Taloudelliset vaikutukset

Komissio ei ole tuottanut ehdotustensa vaikutusarvioita, mikä vaikeuttaa kansallistenkin arvioiden tekemistä.

Sirusäädöksen perusteella perustettaisiin osaamiskeskusten verkosto. Suomen osaamiskeskuksen toimintakustannukset voisivat olla luokkaa 300 000-500 000 euroa/vuosi, johon tarvittaisiin julkista tukea noin 100 000–200 000 euroa. Tämä voitaisiin rahoittaa digitaalisten innovaatiohubien tapaan Business Finlandin toimesta.

Lisäksi komission ehdottama rahoituksen lisäys mikrosiruteknologioiden kehittämiseen vaatisi myös jäsenmailta merkittävää lisärahoitusta. Suomen osalta on arvioitu, että kyse voisi olla noin 19 milj. euron vuosittaisesta lisäpanostuksesta vuosina 2023-2027. Tämä voitaisiin kattaa Business Finlandin kautta, kuten jo Keskeiset digitaaliteknologiat -yhteisyritykselle suunniteltu rahoitus.

Komission ehdotus sisältää lisäksi rahoitustapoja, joilla on vaikutusta myös Suomen EU-maksuun vuosina 2023-2027. Vaikutus (noin 11 milj. euroa) on kuitenkin pienempi kuin alustavasti arvioitu vastaava suomalaisten osallistujien saama rahoitus (noin 16 milj. euroa).

Kaikkia kustannusvaikutuksia Suomelle ei vielä tässä vaiheessa ole mahdollista arvioida, koska esimerkiksi tietoa suomalaisten yritysten halukkuudesta investoida asetuksen mukaisiin tuotantolaitoksiin ei vielä ole käytettävissä.

Valtioneuvoston kanta (kanta kokonaisuudessaan U-kirjelmän sivuilla 16-19)

Valtioneuvosto katsoo, että Siruja Euroopalle -paketti on tärkeä ja oikea-aikainen Euroopan puolijohde-ekosysteemin kehittämiseksi ja vahvistamiseksi. Puolijohteet ovat erittäin tärkeitä nykyaikaisen talouden ja yhteiskunnan toiminnalle.

Puolijohdealan kasvu Euroopassa ei voi perustua pelkästään tai edes pääosin julkiseen rahoitukseen, joten toimintaympäristön pitää olla sellainen, että se on avoin ja houkutteleva yksityisille investoinneille. On myös tärkeää varmistaa, että ehdotuksella ei luoda tilannetta, jossa puolijohteiden valmistus Euroopassa keskittyy vain yhteen tai kahteen jäsenmaahan, joiden tuotannosta kaikki muut jäsenmaat ovat riippuvaisia.

Valtioneuvosto ei pidä tarpeellisena komission ehdotusta kohdentamattoman liikkumavaran käyttöönotosta. Valtioneuvosto korostaa tarvittaessa eri rahoitustarpeiden priorisointia ja mahdollisimman pitkälle rahoituksen uudelleenkohdentamista, jotta liikkumavarankin käyttöä voidaan varata aidosti ennakoimattomiin menoihin.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission ehdotukseen poiketa monivuotisen rahoituskehyssovun yhteydessä annetusta toimielinten yhteisestä julistuksesta koskien tutkimusohjelmaan liittyvien vapautettujen varojen uudelleenkäyttöä. Valtioneuvosto ei siten pidä tarkoituksenmukaisena komission ehdotusta kompensoida Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan siirretty 400 miljoonaa euroa takaisin Horisontti Eurooppa -ohjelman käyttöön vuosina 2024–2027 ottamalla uudelleen käyttöön aiemmin vapautettuja sitoumuksia.

Rahoitustarpeita koskevat asiat käsitellään ja niistä päätetään valtiontalouden menokehyksen puitteissa valtion talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa sovittaen ne yhteen muiden julkisen talouden menotarpeiden kanssa.